

KREŠEVO, franjevački samostan

KREŠEVO, gradić Z od Sarajeva. Rudarski kraj s očuvanim tragovima rudarskih i kovinarskih pogona iz prapov. i rim. doba. Tijekom bos. državne samostalnosti u Kreševu je začeta i do danas održana tradicija kovačkoga obrta; razvijeno je i čilimarstvo. Poviše naselja su ostaci srednjovj. utvrđenoga grada gdje se, prema pov. izvorima, nalazio dvor bos. vladara; podgrađe Kreševo spominje se 1420. — Franjevački samostan s crkvom Sv. Katarine podignut je krajem XIV. st., više puta je stradavao, osobito u požaru 1765. Na temeljima staroga zdanja podignut je 1853. novi samostanski sklop. Poslije II. svj. r. porušena je crkva iz XIX. st. a na njezinu je mjestu sagrađena nova. — Samostan ima zbirku s dvadesetak slika velikoga formata, nastalih XVI—XIX. st., pretežno radova tal. slikara,

KRETSKO-VENECIJANSKA ŠKOLA, *Majka Božja Nježna s anđelima*, djelo A. Bizamana. Dubrovnik, Muzejska zbirka dominikanskog samostana

potom knjižnicu s većim brojem inkunabula, zbirku etnograf. predmeta te predmeta iz rudarske djelatnosti. Unutar zbirke je spomen-soba narodnoga prosvjetitelja fra Grge Martića. U Kreševu je dobro očuvan dio naselja s kućama pučkoga bos. graditeljstva.

LIT.: S. Tihčić, Starije slike i predmeti umjetnog zanata u kreševskom samostanu, *Naše starine* (Sarajevo), 1956. — M. Vego, Naselje bosanske srednjovjekovne države, Sarajevo 1957, str. 64—65. — D. Kovačević-Kojić, Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države, Sarajevo 1978. R.

KREŠIĆ, Mirna, slikarica (Zagreb, 29. XII. 1958). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1981 (A. Kuduz). Suradnica Majstorske radionice Lj. Ivančića i N. Reisera. Izvodi maštovito strukturirane objekte i kolaže u papiru. Slika imaginarnu krajoliku bliske nastojanjima transavangarde (*Noćna brda*, 1982). Samostalno izlagala u Zagrebu (1981, 1983, 1984, 1986).

KRETSKO-VENECIJANSKA ŠKOLA, smjer u slikarstvu ikona, od XV. do XVIII. st., čiji su nosioci bili pretežno grčki slikari s otoka Krete djelatni unutar mlet. države. Djela te škole utemeljena su na simbiozi i kombinaciji bizantskoga, ali i zapadnoga slikarstva gotike, renesanse ili baroka; u njima se sastavnice u prvome redu mletačkoga slikarstva miješaju s tradicionalnim biz. načinom slikanja ikona. Dio slika te škole često se naziva i »madonerskim«, a odnosi se na onaj dio tzv. pučke umjetnosti s prevladavajućom zapadnom ikonografijom koja se prenosi otisnutim grafičkim listovima velikih renesansnih slikara.

Središnje je mjesto i ishodište kretsko-venecijanske škole otok Kreta, na kojemu još od XIV. st. borave mnogi tal. slikari. Nakon pada Carigrada 1453. Kreta postaje utočištem mnogim izbjeglim slikarima i novi centar postbizantske umjetnosti, razvijajući nove interpretacije upravo na temelju dugotrajnih doticaja sa Zapadom. Širenjem kretskih ikona diljem mlet. posjeda, već se u XVI. st. u Veneciji oko crkve San Giorgio dei Greci stvara prava slikarska škola i umjetničko središte koje će padom Krete 1669. ostati jedini centar te umjetnosti i oko kojega će djelovati mnogi grčki slikari.

Sačuvani dokumenti i ikone osvjetljavaju djelovanje kretskih slikara u XV. st. i njihovih slikarskih radionica u našim krajevima. Važniji su Giovanni Akotantos, Angelo Akotantos (Drniš), Nikola Rizzo (Ston), Andrea Rizzo, Antonio Papadopuli, Andrea Pavia, Nikola Zafuri (Split), A. i D. Bizamano (Dubrovnik). To su u XVI. st.: Mihael Damaskinos (Šibenik) i Georgios Klonzas (Drniš), a u XVII. st. ikone Emanuela Lambardosa (Drniš) odražavaju renesansne odlike. U XVIII. st. škola će se raspršiti na niz mjesnih radionica. Među slikarima toga doba ističu se braća Emanuel i Konstantin Zane (Jelsa), Viktor Teodor Poulakis (Skradin), Ilija Moskos (Hvar), Emanuel Zanfurnaris (Poreč). U Hrvatskoj je sačuvan velik broj djela kretsko-venecijanske škole; najpoznatije i najljepše ikone dalmatinskih i istarskih crkava djela su te škole, uz mnogobrojne sačuvane u muzejima Rijeke, Zadra, Šibenika, Splita i Dubrovnika.

LIT.: C. Fisković, Slikar Angelo Bizamano u Dubrovniku, *Prilozi — Dalmacija*, 1959. — V. Đurić, Vizantijske i italovizantijske starine u Dalmaciji, *ibid.*, 1960. — G. Gamulin, Bogorodica s Djetetom u staroj umjetnosti Hrvatske, Zagreb 1971. — Z. Demori-Staničić, Neki problemi kretsko-venecijanskog slikarstva u Dalmaciji, *Prilozi — Dalmacija*, 1990. Z. D. S.

KREZICH KITTELSON, Vesna, slikarica (Trebilje, Bosna i Hercegovina, 10. I. 1947). Završila pravo na Sveučilištu u Zagrebu. Od 1974. živi u Minneapolisu gdje je završila studij slikarstva i dizajna. Slika na tragu ekspresionizma tamnom gamom boja (*Berlin Wall*, *A Tale of Two Cities*, ciklus *Birth of Freedom* 1991; *Vukovar — Croatia*, 1992). Samostalno izlagala u Americi i Engleskoj.

KRIEHLER, Josef, austr. slikar i litograf (Beč, 14. XII. 1800 — 30. V. 1876). Učio je na Akademiji Sv. Anne u Beču. Bio je učitelj crtanja u Theresianumu u Beču (1865—71). Slikao je u akvarelu i ulju, a od 1823. radio je u litografiji prizore iz lova, umjetničkoga života, kostime i nošnje. Portretist je bečkoga društva (F. Grillparzer, F. Raimund, *Matineja kod Franza Liszta*). Zbog mnogih narudžaba crtao je samo glave, a ostalo njegovi učenici. Mnogi njegovi portreti rađeni su prema fotografiji ili djelima drugih umjetnika. Portretirao je i mnoge hrv. ličnosti (*Janko Drašković*, *Metel Ožegović*, *Biskup Alagović* — prema portretu J. Zieglera, J. J. Strossmayer, Lj. Gaj, F. Haller, J. Jelačić, E. Corberonj). Više njegovih djela čuva se u Grafičkoj zbirci Arhiva Hrvatske, Hrvatskom povijesnom muzeju, Grafičkoj zbirci Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu i u Bogišćevoj zbirci u Cavtatu.

LIT.: W. Wurzbach, Katalog der Portretlithographien Josef Kriehuber, 1955. — M. Schneider, Portreti 1800—1870 (katalog), Zagreb 1976. — B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća, Rijeka 1993. O. Ma.